

I. ĐỌC HIỂU: Đọc đoạn trích**DẤU CHÂN NGƯỜI LÍNH**

(Trích)

Nguyễn Minh Châu

(Tóm tắt: “Dấu chân người lính” là tiểu thuyết kể về cuộc chiến vô cùng ác liệt của quân đội ta với kẻ thù ở thung lũng Khe Sanh, Quảng Trị. Tác phẩm gồm 03 phần: Hành quân – Chiến dịch bao vây – Đất giải phóng, nhằm tái hiện lại hành trình chiến đấu từ những ngày bắt đầu chuẩn bị đến chặn đường hành quân và cuối cùng là cuộc tấn công giành chiến thắng. Trong hành trình ấy là những câu chuyện về cuộc sống chiến đấu và đời sống tâm hồn của chính ủy Kinh, chiến sĩ cần vụ Khuê, trinh sát Lượng, lính thông tin Lữ,... Đoạn trích dưới đây thuộc chương 12, kể về Nét – chị của Khuê, một nữ thanh niên xung phong, được điều đến làm công việc của y tá trạm phẫu thuật ở Tây Nam Khe Sanh)

Nét đã đi làm đường trong đội thanh niên xung phong chống Mỹ cứu nước hai năm, hai năm làm cấp dưỡng nữa, cô đã đi gần suốt dãy Trường Sơn mà vẫn không sao sửa chữa được cái bệnh nhớ nhà. [...]

Làm sao nói hết mọi điều đáng nói về một cái bếp lửa trên chon von Trường Sơn? Những cái bếp bằng đất vất nặn nên bởi bàn tay khéo léo, khói chỉ lan lơ mờ trong cỏ như sương ban mai rồi tan dần, lửa thì đậu lại. Ngọn lửa được ấp ủ trong lòng người con gái đồng bằng. Những chiến sĩ hành quân trên Trường Sơn chợt trông thấy một ánh lửa hồng, một mái nhà, cái bờ giậu bằng cây sắn có rặng mồng toi leo, đàn gà lợn trong chuồng, bên đường một mái tóc cặp buông lơ, một miếng chít khăn mỏ quạ, một nước da con gái đang sốt rét, một ánh mắt đầm thắm vồn vã: “Các anh người quê ở đâu ta?”. Có biết bao nhiêu là nỗi nhớ đồng bằng gửi vào trong một câu hỏi ấy? Có đêm khuya khoắt ngồi trước khuôn bếp, Nét lắng nghe thấy đủ các thứ tiếng động của rừng: tiếng suối chảy, tiếng gà rừng gáy, tiếng con tắc kè và tiếng chim “bắt cô trói cột”. Mỗi lúc như vậy, nỗi nhớ nhà và nhớ vùng xuôi cứ cồn cào trong gan ruột, Nét nghe rõ tiếng cá chép đớp mồi bên bờ ao ấu, cùng tiếng mẹ khóa nước rửa chân ngoài cầu ao... Suốt những năm ở nhà cùng với mẹ, chẳng mấy khi Nét trông thấy mẹ mặc một cái quần chùng, hai ống quần ướt sũng bao giờ cũng vo quả gối, đôi bắp chân đen thui khăng khiu bao giờ cũng in một ngấn bùn trắng. Mỗi buổi trưa hè đi làm ngoài đồng trở về, bước chân bao giờ cũng lật dật, mẹ vút xóc của đồng trước thềm nhà và liền nằm úp sấp bụng trên cái thềm đất, vừa cười ngượng nghịu vừa vẫy Nét lại. Nét chạy tới nhẹ nhàng giậm bàn chân trên dọc sống lưng mẹ, giận dữ rầy la mẹ sau các kỳ sinh nở không biết kiêng cử. Và những lúc như vậy, mẹ chỉ nín lặng nhẩn nhục rên khe khẽ và đưa mắt nhìn lũ con cãi cọ tranh nhau đuổi theo những con cua đồng “- U ời!”. Ngày hôm đó, Nét đã cầm chặt lá thư ngắn ngủi của Khuê trong những ngón tay cứng đờ như không còn biết cảm giác, cô kêu lên một tiếng rên rỉ đầy đau khổ và phẫn nộ. Nét nhớ ngày ở nhà, cô thường giả vờ xấn ống tay áo dọa đùa thằng

em bé nhất: "Hiên ra đây chị gọi đầu nào?". Thằng bé sợ nhất là bị bế đi gọi đầu liền khóc thét om cả nhà và lần nào Nét cũng bị mẹ mắng: "Cái con quỷ này lớn xác chỉ khỏe trâu em!".

Các mẫu kỷ niệm vui buồn vụn vặt gần như chẳng có ý nghĩa gì hết ở trong cái gia đình nghèo và lam lũ, Nét cứ theo bộ đội đi một bước lại nhớ thêm một chuyện. Không biết bao nhiêu chuyện vui buồn nho nhỏ trong gia đình. Mỗi mẫu chuyện là một lưỡi dao cắt vào gan ruột. "Nét ơi, tao lạy mày, mày khóc đi một cái!". - Không bao giờ tao chịu khóc đâu Dự a, lúc xong việc ở đây rồi thì tao sẽ khóc. Nhưng bây giờ anh chị em trong đội đang vội vàng chuẩn bị đón thương binh về, mỗi người xé ra làm hai ba mà chưa làm hết việc, lẽ nào ngồi khóc? Làm sao sinh ra người con gái giàu nước mắt vậy, nhưng Nét không rỏ một giọt nước mắt nào cho mẹ và em ở nhà đã chết vì bom Mỹ. Hãy nghiêng rặng lại mà làm việc đừng quản ngày đêm. Hãy nghiêng rặng lại mà chiến đấu và làm việc để trả thù cho những người thân đã mất!

(Trích Nguyễn Minh Châu, Tác phẩm văn học được giải thưởng Hồ Chí Minh, NXB Văn học, 2007, tr.538-540)

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1 (NB). Xác định dấu hiệu hình thức cho biết ngôi kể được sử dụng trong đoạn trích.

Câu 2 (TH). Chỉ ra 02 chi tiết miêu tả hình ảnh *bếp lửa* ở đoạn trích.

Câu 3 (TH). Tác giả đã sử dụng cách kể chuyện đan xen giữa những sự kiện diễn ra ở hiện tại và trong dòng hồi ức của nhân vật Nét. Nhận xét về tác dụng của cách kể chuyện này.

Câu 4 (TH). Phân tích hiệu quả của việc sử dụng ngôn ngữ thân mật trong các câu văn sau: *Nét nhớ ngày ở nhà, cô thường giả vờ xấn ống tay cáo dọa đùa thằng em bé nhất: "Hiên ra đây chị gọi đầu nào?". Thằng bé sợ nhất là bị bế đi gọi đầu liền khóc thét om cả nhà và lần nào Nét cũng bị mẹ mắng "Cái con quỷ này lớn xác chỉ khỏe trâu em!"*

Câu 5 (VD). Câu nói của Nét *Không bao giờ tao chịu khóc đâu Dự a, lúc xong việc ở đây rồi thì tao sẽ khóc* gợi cho anh chị những suy nghĩ gì về cách mỗi người đối diện với nghịch cảnh trong cuộc sống (trình bày trong khoảng 10 dòng)?

II. VIẾT

Câu 1: (VDC) Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích vẻ đẹp tâm hồn của những con người trên tuyến đường Trường Sơn được thể hiện trong đoạn trích ở phần Đọc hiểu. **Câu 2** (VDC) Bộ phim hoạt hình "Inside Out" ("Những mảnh ghép cảm xúc") đã phản ánh một vấn đề quen thuộc bằng ý tưởng độc đáo: mô phỏng thế giới nội tâm của cô bé Riley, nơi các cảm xúc đã được nhân hóa thành sáu nhân vật (Niềm Vui, Nỗi Buồn, Sợ Hãi, Giận Dữ, Chán Ghét, Lo Âu) cùng nhau điều khiển tâm trí cô. Bộ phim là hành trình Riley lắng nghe và chấp nhận những tiếng nói của cảm xúc trong tâm hồn mình.

Từ gợi dẫn trên, kết hợp với hiểu biết của bản thân, hãy viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về thông điệp: Lắng nghe để thấu hiểu cảm xúc của chính mình.

---HẾT---

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1

Phương pháp: Vận dụng kiến thức đã học về ngôi kể.

Cách giải:

- Đoạn trích sử dụng ngôi kể thứ ba.
- Dấu hiệu hình thức nhận biết ngôi kể thứ ba: người kể chuyện ẩn danh, không trực tiếp xuất hiện trong văn bản như một nhân vật, không tham gia vào mạch vận động của cốt truyện, chỉ được nhận biết qua lời kể.

Câu 2

Phương pháp: Đọc, tìm ý.

Cách giải:

Hai chi tiết miêu tả hình ảnh bếp lửa ở đoạn trích:

- Những cái bếp bằng đất vất nặn nên bởi bàn tay của Nết đầy khéo léo;
- Khói chỉ lan lơ mờ trong cỏ như sương ban mai rồi tan dần, lửa thì đậu lại.

Câu 3

Phương pháp: Vận dụng kiến thức đã học về cách kể chuyện.

Cách giải:

Tác giả đã sử dụng cách kể chuyện đan xen giữa những sự kiện diễn ra ở hiện tại và trong dòng hồi ức của nhân vật Nết. Cách kể chuyện này để lại nhiều tác dụng:

- Khắc họa rõ nét hình ảnh, tâm hồn, tạo chiều sâu tâm lý nhân vật
- Tạo sự gắn kết giữa quá khứ và hiện tại, giúp cho mạch truyện liền mạch hơn
- Làm nổi bật những nỗi đau, những mất mát mà chiến tranh gây ra cho con người

Câu 4

Phương pháp: Phân tích, lý giải, tổng hợp.

Cách giải:

- Cách xưng hô “chị – em”, “cái con quý”: đậm chất dân dã, đời thường, thể hiện sự gắn kết trong gia đình - Câu đùa “Hiên ra đây chị gọi đầu nào?": mang sắc thái hài hước, tạo không khí vui vẻ

- Sử dụng từ “bế” thay vì “bắt”; “khóc thét om cả nhà”: cách diễn đạt mang tính khẩu ngữ, tái hiện sinh động cảnh sinh hoạt gia đình

- Câu “Cái con quý này lớn xác chỉ khoẻ trêu em!": không chỉ là lời mắng yêu mà còn thể hiện tình yêu thương của mẹ dành cho các con

- Hiệu quả biểu cảm và khắc họa nhân vật:

+ Nhân vật Nết hiện lên với hình ảnh là một cô chị tinh nghịch, còn cậu em thì nhõng nhẽo, đáng yêu

+ Lời nói và hành động được miêu tả tự nhiên, giúp người đọc dễ dàng hình dung bối cảnh gia đình.

=> Việc sử dụng ngôn ngữ thân mật trong câu văn giúp tạo nên một bức tranh gia đình chân thực, ấm áp, làm nổi bật sự hồn nhiên, nghịch ngợm của trẻ con và tình cảm yêu thương giữa các thành viên.

Câu 5

Phương pháp: Phân tích, lý giải, tổng hợp.

Cách giải:

Gợi ý:

- Câu nói của Nét thể hiện ý chí mạnh mẽ, tinh thần kiên cường trước nghịch cảnh.
 - Thay vì yếu đuối, than khóc, Nét chọn cách hoàn thành công việc trước khi bộc lộ cảm xúc
- => gợi lên bài học về cách con người đối diện với khó khăn trong cuộc sống.
- Mỗi người có một cách phản ứng khác nhau: có người bi quan, buông xuôi, có người mạnh mẽ vươn lên.
 - Như Nét, ta cần hiểu rằng khóc lóc không giải quyết vấn đề, mà hành động mới quan trọng.
 - Cuộc sống luôn có những thử thách, nhưng thái độ trước khó khăn quyết định sự thành công.
 - Học cách kiên cường giúp ta mạnh mẽ hơn và truyền cảm hứng cho những người xung quanh.

II. LÀM VĂN

Câu 1

Phương pháp: Vận dụng kiến thức đã học về phân tích tác phẩm truyện

Cách giải:

Yêu cầu chung:

- Đoạn văn nghị luận văn học khoảng 200 chữ, đầy đủ ba phần mở đoạn, thân đoạn, kết đoạn.
- Nội dung: vẽ đẹp tâm hồn của những con người trên tuyến đường Trường Sơn.

Yêu cầu cụ thể:

1. Mở đoạn

- Giới thiệu về giả tác, tác phẩm.
- Khẳng định vẻ đẹp tâm hồn của những con người trên tuyến đường Trường Sơn.

2. Thân đoạn

a. Vẻ đẹp của những con người trên tuyến đường Trường Sơn:

- Lòng yêu nước, tinh thần trách nhiệm:
 - + Họ sẵn sàng hy sinh, gác lại tình cảm cá nhân để cống hiến cho Tổ quốc.
 - + Họ đối mặt với muôn vàn gian khổ nhưng vẫn kiên cường không lùi bước
- Tình đồng chí, đồng đội sâu sắc: Tình bạn đẹp giữa Nét và Dự: quan tâm, động viên.
- Sự kiên cường, bản lĩnh trong gian khổ: Nét cắn răng chịu đựng mất mát, không cho phép mình khóc khi nhiệm vụ còn dang dở.
- Nhớ nhà, nhớ mẹ luôn da diết khắc khoải. Tình yêu gia đình chính là động lực để nhân vật Nét không ngừng cố gắng, vượt qua mọi khó khăn.

b. Những nét nghệ thuật đặc sắc:

- + Xây dựng nhân vật sinh động, có chiều sâu tâm lý.
- + Sử dụng đối thoại tự nhiên, mang tính đặc trưng của chiến trường.
- + Lối kể chuyện đan xen giữa hiện thực và quá khứ vừa tạo chiều sâu tâm lý cho nhân vật vừa khắc họa rõ nét nỗi đau mà chiến tranh gây ra cho con người.

3. Kết đoạn: Khẳng định lại vẻ đẹp tâm hồn của những con người trên tuyến đường Trường Sơn. Niềm biết ơn, trân trọng sự hi sinh của thế hệ đi trước.

Câu 2**Phương pháp:**

- + Vận dụng kiến thức đã học về viết bài văn nghị luận xã hội
- + Dựa vào các đặc trưng trong văn bản nghị luận (luận đề, luận điểm, dẫn chứng)

Cách giải:

Bài viết có thể triển khai theo nhiều cách, sau đây là gợi ý của Ban chuyên môn Tuyensinh247.com

Yêu cầu chung:

- Đoạn văn nghị luận xã hội khoảng 600 chữ, đầy đủ ba phần.
- Nội dung: Lắng nghe để thấu hiểu cảm xúc của chính mình.

Yêu cầu cụ thể:**1. Mở bài:**

- Giới thiệu vấn đề nghị luận: Lắng nghe để thấu hiểu cảm xúc của chính mình.

2. Thân bài.**a. Giải thích**

- Lắng nghe: quan sát và cảm nhận những biến chuyển trong tâm trạng của bản thân.
- Thấu hiểu cảm xúc: Là khả năng nhận diện và chấp nhận cảm xúc của mình mà không phủ nhận hoặc dồn nén.

=> Lắng nghe để thấu hiểu cảm xúc là quá trình chú ý, nhận diện và hiểu rõ những cảm xúc mà chúng ta đang trải qua trong mỗi tình huống hoặc khoảnh khắc của cuộc sống.

b. Bàn luận vai trò của việc lắng nghe để thấu hiểu cảm xúc của chính mình

- Giúp con người thấu hiểu chính mình: Lắng nghe cảm xúc giúp chúng ta nhận diện chính xác những gì mình đang cảm thấy.
- Cải thiện sức khỏe về tinh thần, phát triển những cảm xúc tích cực:
 - + Khi không lắng nghe cảm xúc, những cảm xúc tiêu cực có thể tích tụ và gây căng thẳng, lo âu hoặc trầm cảm. Việc nhận diện và thấu hiểu cảm xúc giúp ta giải tỏa chúng một cách hợp lý, từ đó giảm thiểu mức độ căng thẳng.
 - + Lắng nghe cảm xúc không chỉ giúp nhận diện cảm giác tiêu cực mà còn giúp ta nuôi dưỡng và phát triển cảm xúc tích cực, như sự biết ơn, lòng kiên nhẫn và sự hài lòng. Khi bạn hiểu rõ và chấp nhận cảm xúc của mình, bạn có thể dễ dàng tìm ra cách để nuôi dưỡng niềm vui và sự hài lòng trong cuộc sống.
- Khả năng đối mặt với khó khăn và thử thách trong cuộc sống:

+ Cảm xúc có thể ảnh hưởng mạnh mẽ đến các quyết định mà chúng ta đưa ra. Nếu không lắng nghe cảm xúc, chúng ta dễ bị cảm xúc chi phối, đưa ra những quyết định sai lầm hoặc thiếu sáng suốt.

+ Biết lắng nghe cảm xúc, ta sẽ biết cách xử lý những tình huống khó khăn một cách tỉnh táo và hợp lý. Khi đối diện với thử thách trong cuộc sống, việc lắng nghe cảm xúc giúp chúng ta không bị cuốn vào cảm giác lo âu hay sợ hãi, mà thay vào đó là một cái nhìn sáng suốt, bình tĩnh. Việc này giúp bạn xử lý tình huống một cách lý trí, đưa ra những quyết định đúng đắn hơn.

HS lấy dẫn chứng minh họa phù hợp.

c. Bàn luận mở rộng:

- Hiện nay việc lắng nghe cảm xúc đối với một số người còn gặp nhiều khó khăn do: Nhiều người không muốn đối diện với cảm giác đau buồn, sợ hãi hoặc giận dữ, dẫn đến việc tránh né cảm xúc.

- Một số phương pháp để thực hành lắng nghe cảm xúc:

+ Dành thời gian cho bản thân để tự suy ngẫm về những điều đang diễn ra trong cuộc sống và cách chúng tác động đến cảm xúc của mình.

+ Các phương pháp như thiền, tập yoga giúp tăng cường khả năng tự nhận thức và lắng nghe cảm xúc.

+ Tìm kiếm sự giúp đỡ từ chuyên gia nếu cần.

- Bên cạnh đó cũng cần hiểu rằng lắng nghe cảm xúc không có nghĩa là nuông chiều cảm xúc một cách thái quá mà cần có sự cân bằng giữa cảm xúc và lý trí.

3. Kết bài: Tổng kết vấn đề nghị luận.